

Голас Радзімы

МІНСК ССРБ
Красноармейская 9
Бібліятэка ім. Тэпана

№ 31 (1191) ЖНІВЕНЬ 1971 г. ВІДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫНІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ ГОД ВІДАННЯ 16-ТЫ ЦАНА 2 КАП.

СЕЛЯНІН НА КУРОРЦЕ

У дваццатыя гады адна беларуская газета, якая выдзвалася ў Вільні, змясціла такі гумарыстычны верш:

**Праменні сонца смаляць, паляць,
Гультаі на пляжу валяць,
Сваё сала грэюць, мочаць —
Пахудзец хоць крыху хочуць,**

**А селянін ім у адказ:
Паспрабуйце вы хоць раз
Папрацаваць тут на полі —
Спадзе сала з вас паволі.**

Быў гэта горкі гумар. Аднак ён праўдзiва адлюстроўваў думкі тагачаснага беларускага селяніна наконт працы і адпачынку беднякоў і багачоў. Маўляў, у гарачыя дні жніва на пляжы гультайнічаюць пань, для якіх няма іншых клопатаў, каб толькі пахудзец. Селянін жа тым часам працуе да сёмага поту, ён косіць, жне і нават не думае пра адпачынак. Гэтак ужо размеркаваны месцы пад сонцам: пану — на залацістым пляжы, мужыку — на шэрай раллі.

Аднак змяніўся сацыяльны лад, а з ім і адносіны селяніна да адпачынку.

«Сёлета 128 калгаснікаў калгаса «Савецкая Беларусь» Кам'янцкага раёна Брэсцкай вобласці атрымалі пуцёўкі і паехалі адпачываць на курорты Крыма і Каўказа. Другая група хлебарабаў гэтага калгаса — больш за сто чалавек

— адправілася ў турысцкае падарожжа па гарадах Беларусі і Расіі. Для іх праўленне калгаса заарандавала два першакласныя пасажырскія вагоны».

З прыведзенага кароткага газетнага паведамлення відаць, што ў наш савецкі час не багатыя гультаі і абібокі — такіх няма, а вясковыя працоўныя людзі «на пляжу валяць». І не абы куды, а на лепшыя курорты поўдня, дзе калісьці пасля пеярбургскай сцюдзёнай зімы грэўся расійскі імператар, дзе прыемна праводзілі час вяльможы, купцы, духавенства. Зараз туды едуць калгаснікі.

Летась у санаторыях і пансіянатах папраўлялі сваё здароўе звыш 13 тысяч беларускіх калгаснікаў і рабочых саўгасаў. Каля 16 тысяч сельскіх працаўнікоў правялі водпускі ў дамах адпачынку і на турысцкіх базах. Амаль 30 тысяч! Калі параўнаць гэту лічбу з 1965 годам, то атрымаецца, што колькасць сялян, якія карысталіся рознымі відамі арганізаванага адпачынку, узрасла за пяцігоддзе ў 6 разоў.

З 1 красавіка мінулага года ў нашай краіне ўведзена адзінае сацыяльнае страхаванне калгаснікаў. Яно прадугледжвае атрыманне дапамогі па часовай непрацаздольнасці і ў іншых выпадках. За сродкі з фондаў сацыяльнага страхавання кал-

гаснікі і рабочыя саўгасаў карыстаюцца таксама санаторна-курортным лячэннем, дамамі адпачынку, дзіцячымі санаторыямі, піянерскімі лагерамі.

Санаторна-курортнымі, турысцкімі і іншымі пуцёўкамі распараджаецца прафсаюз работнікаў сельскай гаспадаркі і нарыхтовак. Ён размяркоўвае іх па прафсаюзных арганізацыях калгасаў, саўгасаў, сельскагаспадарчых прадпрыемстваў. А ў прафсаюзных камітэтах кожны калгаснік, рабочы саўгаса (член прафсаюза) можа набыць пуцёўку ў любое месца: санаторыі або дамы адпачынку на Нарачы, у Ждановічах, Лётцах, Пухавічах, Нявіжы і іншыя, а таксама за межамі рэспублікі — на паўднёвым узбярэжжы Крыма і на Каўказе, на Рыжскім узмор'і, у Друскеніках (Літва), Трускаўцы (Украіна). Туды едуць адпачываць сяляне ў час сваіх водпускаяў.

Загадзя перад водпускам калгаснік падае ў прафсаюзны камітэт заяву, у якой просіць даць яму пуцёўку ў санаторыі — калі неабходна лячыцца, у дом адпачынку — калі хочацца проста адпачыць. Прафком, выбраны з саміх калгаснікаў, выдзяляе пуцёўку за 22 працэнты яе сапраўднага кошту. Напрыклад, сапраўднага кошту. Напрыклад, пуцёўка на 12 дзён у дом адпачынку каштуе 33 рублі, а прадаецца за 7 рублёў 20 ка-

пеек. Аднак і гэту нязначную суму плаціць не прыходзіцца, таму што яе, а таксама і расходы на праезд аплочвае праўленне калгаса.

Чаму так адбываецца? Сем жа рублёў — мізэрная цана, яна пад сілу кожнаму.

Каб зразумець гэту «тонкасць», нам неабходна ўспомніць, што яшчэ зусім нядаўна «гультаі на пляжу валілі», а селянін працаваў у полі, не думаючы аб адпачынку на курорце. Ды і не мог ён пакідаць гаспадарку, якая патрабавала пастаяннага догляду. Летам адпачываў у нядзелю, зімой быў беспрацоўным. Лічыў, што так і трэба. Вось гэта справядная псіхалогія «дамаседа» не пераадолена поўнасцю яшчэ і цяпер. Асабліва ў сялян старэйшага пакалення. У час адпачынку калгасніку не хочацца адлучацца з дома. Ён не прызвычаены заставацца нейкі час без занятку, харчавання, хоць і смачна, але не дома — у сталойцы. «Навошта мне той санаторыі? — разважае ён. — Няхай там гарадскія адпачываюць. Няма лепшага адпачынку, як у сваёй хаце».

Але новыя традыцыі паступова бяруць верх. Гэтаму ў вялікай меры садзейнічае і тое, што прафсаюзныя і калгасныя кіраўнікі клапацяцца, каб чалавек быў здаровы, каб за водпуск падужэў і набраўся сіл. Важна таксама, каб ён прызвычайваўся адпачываць па-нова-

му — культурна, з камфортам, свет паглядзеў. Таму калгасы і саўгасы ідуць на тое, каб аплываць пуцёўкі цалкам — толькі едзь. Ну, а калі пуцёўку даюць бясплатна як узнагароду за добрую працу, хто стане адмаўляцца. Селянін едзе. Больш таго, многія беларускія калгасы, як, напрыклад, імя XXII з'езду КПСС Гомельскага раёна, «Слава працы» Дзятлаўскага раёна і іншыя маюць свае ўласныя дамы адпачынку, дзе адпачываюць паляводы, жывёлаводы, механізатары, а ў час летніх канікулаў — іх дзеці.

Найбольшай папулярнасцю ў сельскіх людзей карыстаюцца турысцкія паездкі. Нашы вясковыя працаўнікі часта ездзяць у Ленінград, Маскву, Мінск, Брэст, Кіеў, Волгаград, па прыбалтыйскіх рэспубліках, а то і за граніцу — у суседнюю Польшчу, Чэхаславакію. Такія паездкі ўзбагачаюць іх уражаннямі, пашыраюць веды аб сваёй Радзіме або братніх краінах. Яшчэ адна дэталі: цяперашні вясковы турыст заўсёды вязе з сабой многа грошай і не вяртаецца дамоў з пустымі рукамі. Ён прывозіць з сабой і цікавую кніжку, і багатыя сувеніры.

Час, калі адны толькі адпачывалі, а другія працавалі ў полі, адыйшоў у мінулае. Зараз і працуюць, і адпачываюць усе. На пляжах лепшых курортаў і санаторыяў краіны з'явіўся сваё месца наш беларускі селянін.

НА ЗДЫМКУ: бювет у санаторыі «Крыніца» пад Мінскам. Фота Ул. КАЗЛОВА.

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Как и где отдыхают теперь белорусские крестьяне! На этот вопрос дается ответ в передовой статье «СЕЛЯНИН НА КУРОРЦЕ». В прошлом году в санаториях, домах отдыха, на туристских базах и в пансионатах поправляли свое здоровье и отдыхали почти 30 тысяч тружеников села. Следует отметить, что, как правило, путевки, выделяемые для них профсоюзом работников сельского хозяйства и заготовок, бесплатные.

На 5 стр. помещен репортаж о последних днях пребывания в Минске американских туристов—друзей «Русского голоса» («Я ПРИЕДУ НАЗАУСЁДЫ!»).

Раввин Сидней Раков приехал в Советский Союз вместе с группой туристов, наших земляков из Соединенных Штатов Америки. Его интересовал вопрос о положении евреев в Советской стране. В Минске раввин встречался с представителями евреев нашего города, посетил синагогу. «Я вижу, что евреи в Советском Союзе живут счастливо и имеют такие же права, как и все советские люди»,—сказал С. Раков перед отъездом из Минска («РАСКАЖУ ПРАВДУ», 5 стр.).

Первыми библиотеками в Белоруссии были книгохранилища при церквях и монастырях. В них на протяжении многих столетий сохранялись богатые рукописные и книжные фонды, в том числе и выдающиеся памятники письменности и культуры белорусского народа. В статье «ПЕРШЫЯ БІБЛІЯТЭКІ БЕЛАРУСІ» (7 стр.) рассказывается о наиболее известных церковных и монастырских библиотеках Белоруссии.

Известному белорусскому поэту Анатолию Астрейке исполнилось 60 лет. Свой творческий путь он начал в 30-е годы, во время Великой Отечественной войны принимал активное участие в борьбе с оккупантами. Особенно расцвел талант поэта в послевоенные годы. Недавно вышел двухтомник избранных произведений А. Астрейки («3 КАЙСТРЫ НАРОДНАЙ», 7 стр.).

Фота аўтара.

исторического значения, оно послужит хорошим стимулом для того, чтобы договор приобрел всеобщий, универсальный характер.

Договор о нераспространении ядерного оружия не ликвидирует самих ядерных вооружений. Поэтому предложения, выдвинутые КПСС на XXIV съезде, о созыве конференции СССР, США, КНР, Франции и Англии с целью обсудить проблемы ядерного разоружения уже получили широкий международный отклик. «Программа мира» — так назвала западная пресса советские предложения, высказанные Л. И. Брежневым на съезде партии.

Борьба за мир на земле — главное направление деятельности Организации Объединенных Наций. Активные позиции социалистических стран, изменение соотношения сил в пользу мира и социального прогресса способствуют превращению ООН в эффективный международный орган.

Леонид ЧЕРКАССКИЙ, кандидат исторических наук. (АПН).

ванию космического пространства, включая Луну и другие небесные тела» — соглашение о спасании космонавтов и др.

Как известно, ограниченные мероприятия по разоружению имеют целью остановить дальнейший рост гонки вооружений, и прежде всего ядерных. Эти меры включают: замораживание военных бюджетов государств, отказ от применения ядерного оружия, запрещение пропаганды войны, заключение пакта о ненападении между странами НАТО и Варшавского Договора, вывод иностранных войск с чужих территорий, меры против дальнейшего распространения оружия массового уничтожения и его запрещения, создание безъядерных зон, прекращение всюду и всеми испытаний ядерного оружия, включая подземные, меры по уменьшению опасности случайного возникновения или преднамеренной фабрикации военных инцидентов и многие другие.

Вступление в силу Договора о нераспространении ядерного оружия — событие

Предлагающиеся США меры контроля явно находились в резком несоответствии с мерами разоружения. Фактически предполагалось установить контроль над вооружением вместо всеобщего и полного разоружения под строгим международным контролем.

Американская концепция контроля представляла собой главное препятствие на пути к разработке Договора о всеобщем и полном разоружении. В ней обойден по существу такой важный вопрос, как вывод войск с чужих территорий. По плану США предполагалось создать мощные вооруженные силы ООН, поставив их под влияние западных держав, чтобы они служили целям их политики.

Немаловажное значение для оздоровления международной обстановки имели предложения СССР по частичным мерам разоружения. Был подписан Московский договор, запрещающий испытания ядерного оружия в трех средах, заключен первый в истории договор «О принципах деятельности государств по исследованию и использо-

ним шагом в этом направлении явилось предложение Советского Союза о заключении договора о всеобщем и полном разоружении, в котором четко и ясно сформулированы конкретные меры всего процесса разоружения от начала до конца.

Позиция Советского правительства по вопросу контроля над вооружением была продиктована прежде всего стремлением обеспечить уверенность участников Договора в том, что всеобщее и полное разоружение будет осуществляться всеми добросовестно и что ни одно государство не уклонится от выполнения взятых на себя обязательств. Советское правительство придерживалось принципа, что на каждом этапе объем контроля должен строго соответствовать объему и характеру мер по разоружению. Такой подход позволял, во-первых, обеспечить строгую проверку выполнения каждого мероприятия по разоружению, а во-вторых, не допускать ущемления интересов национальной безопасности государств.

НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

ВЕЧАР У ВЁСЦЫ

Нядаўна пасля доўгай разлукі я наведваў свае Вялікія Лалукі. Тут у мяне засталася шмат сяброў. З адным з іх, Фёдарам Рамашкевічам, мы прымасціліся на ганку яго новага дома. На сляе ціхі вясчэрні час. Цячэ з палёў мядовы водар кветак і пераспелай травы. З двараў даносіцца бразгат вёдраў — дадому вярнуўся статак, і гаспадыні завяваюцца каля сваіх буронак.

Фёдар ціха, быццам баючыся незнарок парушыць гучным словам замілаваны спакой вяснянага, расказвае апошнія калгасныя навіны. Слухаць яго цікава, бо ўсе гаспадарчыя справы ён ведае да тонкасцей: сам працаваў брыгадзірам.

— У кожнай вёсцы змены, — гаворыць Фёдар. — Пабудавалі новыя жывёлагадоўчыя памяшканні, зернясховішча, млын, пілараму. Уласныя дамы многія прывялі да ладу. Вунь хаты, як званы! А ў кватэрах — радыёпрыёмнікі, тэлевізары, халадзільнікі — чаго толькі няма...

Паволі астывае паветра. Сонца амаль схавалася за кудлатымі вершалінамі саду. З поля вяртаюцца жанчыны. Па вясковай звычцы ўсе яны вітаюцца з незнаёмым. Фёдар называе іх імёны. Ганна Пусоўская, Ларыса Курневіч, Лідзія Тамарышэвіч, Ганна Палітыка, Зінаіда Герасімовіч. Ведаюць іх тут

усе, бо людзі яны паважаныя, у калгасе працуюць шмат гадоў.

Сцямчела. Вызалаціўся маладзік, падсвечаны яшчэ непатушай кромкай захаду. Мы ўстаём. Мяне чакае духмянае сена ў падпавеці, а гаспадара — тапчан у сенцах, дзе таксама можна схавалася ад начной духаты. Раптам чуем, як дзесьці ля крайніх хат цішыню парушыў пералівісты перабор гармоніка. Рамашкевіч тлумачыць: — Калгасны каваль Арцём Рахметаў моладзь на вясчоркі склікае.

Арцём — дзіўны чалавек. Яму ўжо за шэсцьдзесят. З іх сорак гадоў працуе ў кузні. Вяскоўцы ідуць да яго, як да чараўніка: любую рэч паправіць, зробіць усё, за што ні возьмецца. А калі Арцём бярэ ў рукі сваю двухрадку, тут жа

вакол яго збіраецца моладзь. Вось і зараз чутна, як дзесьці ў канцы вуліцы мякка стукнулі весніцы, потым яшчэ і яшчэ. Міма нас чародкай прабеглі дзяўчаты. Тут як тут і хлопцы. Яны ішлі шумна, пасярэдзіне вуліцы. На хвіліну гармонік сціх, а потым, быццам страпянуўшыся, павёў услед за высокім дзясвоным голасам немудрагелістую мелодыю прыпеўкі:

Мы, калгасныя дзяўчаты, Свой калгас не падвядзем. Ураджай заўжды багаты Без затрымкі убяром.

Доўга не сціхалі песні і смех на ўскраіне вёскі. Упала зорка, нібы тхосьці высек доўгую іскры, і там, дзе яна пагасла, я ўбачыў над узгоркам палоску зары.

М. ЖЫГОЦКІ. Шклоўскі раён.

У КВЕЦЕНІ КРУГЛЫ ГОД

Здалёк цяплічная гаспадарка саўгаса «Мінская гароднінная фабрыка» нагадвае мора. Лёгкі рух полёты-ленавых пакрыццяў нараджае мільёны сонечных зайчыкаў, ствараючы ілюзію неабсяжнай воднай роўнядзі. А падыйдзеш бліжэй — убачыш рады цяпліц і будаўнічую пляцоўку побач з імі. Своеасаблівы горад-сад працягвае расці. Саўгас быў арганізаваны

ў 1964 годзе. Сёння плошча цяпліц складае ўжо сто тысяч квадратных метраў, а да канца новай пяцігодкі яна падвоіцца. Саўгас стане адной з буйнейшых цяплічных гаспадарак у Савецкім Саюзе. Штогод тут будуць вырошчваць 30—35 тысяч цэнтнераў рознай гародніны.

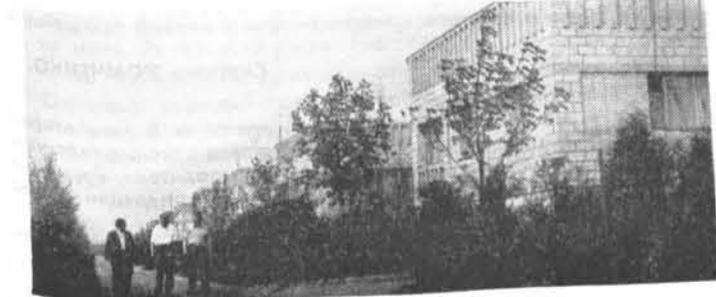
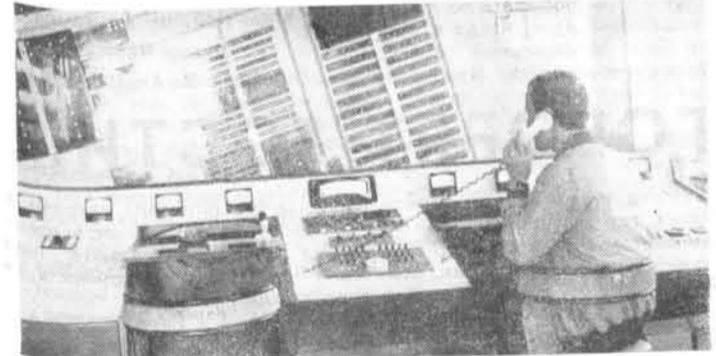
У гаспадарцы пераважаюць цяпліцы з плёнкавым пакрыццём. Усе яны пабудаваны па праектах спецыялістаў «Мінскай гародніннай фабрыкі». У любую пару года ў гэтых вялікіх і светлых памяшканнях пануе лета. Суцэльным зялёным масівам расце цыбуля, прыгожым дываном расцяляюцца плантацы руж, хрызантэм, гваздзік. Работа

на вырошчванні зяленіва, кветак і гародніны вядзецца так, каб найбольшая колькасць прадукцыі паступала ў продаж зімой і ранняй вясной. Толькі сёлета мінчане атрымаюць 350 тысяч кветак, звыш 14 тысяч цэнтнераў агуркоў, тысячу цэнтнераў памідораў, 5 тысяч цэнтнераў цыбулі і масу рознага зяленіва.

Для павышэння ўрадлівасці ў саўгасе шырока карыстаюцца навінкамі сельскагаспадарчай навукі. А нямалая цяплічная градка становіцца доследнымі. Гаспадарка з'яўляецца пастаянным удзельнікам Выстаўкі дасягненняў народнай гаспадаркі СССР. Прадукцыя гэтага прад-

прыемства неабходная людзям. У зімовую сцюжу і ранняй вясной мінчане могуць купіць да вяселля або юбілейных урачыстасцей букет алых руж, падаць на стол зяленіва, свежыя агуркі або памідоры. Дзеля гэтага расце горад-сад, пад празрыстым дахам якога круглы год працягваецца лета.

Э. ТРЫГУВОВІЧ. НА ЗДЫМКАХ: 1. Цэнтральны пульт кіравання «Мінскай гародніннай фабрыкі». 2. Тут жывуць гаспадары «сонечных цэхаў». 3. Такія агуркі не ўбачыш на градцы. 4. А вось яны перад адпраўкай у магазіны Мінска.

МЕСЯЦ ПОД СОСНАМИ

Целый месяц в Крыжовке гостили дети наших земляков из Бельгии, ФРГ, Австрии и Швейцарии. За это время они не раз побывали на экскурсиях в Минске, ездили в колхоз, весело и интересно проводили время в пионерском лагере. Уезжая и прощаясь со своими новыми друзьями, они говорили, что никогда не забудут эти дни. Сегодня мы печатаем статью нашего корреспондента «Дружба всего дороже» о пребывании зарубежных ребят в Крыжовке и письма самих ребят. Эти письма, может быть, чуточку наивны, но непосредственны, искренни, написаны от души.

ДРУЖБА ВСЕГО ДОРОЖЕ

Каждый год мы провожаем ребят. Поезд из Минска уходит на рассвете. Дети едут в автобусе сонные, расстроенные, кто-то из них, расставшись с Крыжовкой, начинает тихонько всхлипать. На вокзале утирают носы и стоят с заплаканными глазами, пожалуй, все.

«Ребята, перестаньте! Перрон затопите!», — на этот раз детей успокаивает, улыбаясь сквозь слезы, Ангелина Петровна Грефэ.

Наши гости едут домой, к мамам и папам, и все-таки плачут, расставаясь с Белоруссией, с новыми друзьями, с пионерским лагерем, где они весело и беззаботно прожили месяц. Мне жалко их, но я радуюсь. Горечь разлуки скоро пройдет, останутся добрые, светлые воспоминания.

Ребята многое узнали, многому научились, многое поняли в пионерском лагере. Но самым ценным, что увезли они с собой в Бельгию, Германию, Австрию, Швейцарию, была дружба. Ею был освещен каждый день, каждый час, прожитый гостями на нашей земле, она помогла понять ребятам, что никто не причинит им здесь зла, что Советский Союз — очень миролюбивая страна.

Еще за несколько дней до отъезда из лагеря Катя Боброва забеспокоилась. Она подошла к старшим и с надеждой спрашивала: «А нельзя мне остаться здесь еще хоть на неделю?»

Тогда-то Ангелина Петровна и напомнила девочке: «А помнишь, Катюша, как долго мне пришлось уговаривать тебя и твою маму, доказывать, что тебе ничто не грозит в пионерском лагере?»

Не один раз приходила Ангелина Петровна к Катиним родителям, уговаривала, просила отпустить с нею дочь, но их одолевали сомнения. Ведь все соседи пугали, что Катя не вернется обратно, что ее отправят на работу в Сибирь.

— Но я была уже с ребята-

ми в пионерском лагере, и тоже в Белоруссии, — убеждала Ангелина Петровна. — Все они вернулись домой живые и здоровые. Со мной был и мой сын Гена. Когда я сказала, что ему снова представляется возможность поехать в лагерь, он буквально считал дни до отъезда. А вот в школе учительница, услышав, что он едет в Советский Союз, не поверила и назвала его фантазером.

В конце концов Катя пустилась в это необычное для нее путешествие, но страх долго не проходил. Где уж разобратся двенадцатилетнему ребенку в том, что и взрослому человеку подчас бывает трудно сразу понять.

Аснифа Васильевна Стрежнева, сопровождавшая бельгийскую группу детей, рассказала однажды про своего соседа Николая Максимука, который до сих пор бонтоя приехать в гости к родственникам:

— Он ваш земляк, родом из Борисова. Уже много лет переписывается с родственниками, но ехать не решается, даже на похороны отца не приехал. Перед самым отъездом я зашла к нему и говорю: «Николай, я еду в Минск, на твою родину, что передать там?» Я видела, как у него перехватило дыхание. Он мне очень завидовал. Теперь вернусь и еще раз скажу, чтоб понапрасну не мучил себя, а съездил бы к сестре в Борисов. Вы напишите про него в газете. Он «Голас Радзімы» регулярно получает.

Как было бы хорошо, если бы границы не разделяли людей, если бы они всегда знали правду друг о друге, могли бы свободно ездить друг к другу в гости, если бы они просто дружили.

Первый отряд, в котором вместе с белорусскими пионерами отдыхали ребята из-за рубежа, назывался «Дружба», а его девизом были слова: «Дружба всего дороже!»

В памяти могут сгладиться

В день открытия лагеря на торжественной линейке.

какие-то события, даты, имена, но никогда не забудется человек, с которым вел душевные беседы, ходил в интересные походы и сидел у ночного костра, который выручил в трудную минуту.

Когда однажды я спросила у Гидо Куксы, что ему больше всего нравится в пионерском лагере, он ответил: «То, что у меня здесь много друзей. Советские дети очень добрые, приветливые и внимательные. Я знаю, что они хотят жить в мире с бельгийскими ребятами и со всеми ребятами».

В искренности и дружелюбии белорусов, и детей, и взрослых, наши гости не однажды имели возможность убедиться.

В Белорусском товариществе по культурным связям с соотечественниками за рубежом ребятам был устроен прием. На него пришли члены Клуба интернациональной дружбы, который уже много лет работает при Минском дворце пионеров. Там не было длинных речей, зато были песни, танцы, игры, а потом кино. С одинаковым вниманием слушатели принимали бельгийские, немецкие, французские песни, а «Солнечный круг», «Подмосковные вечера» пели все вместе. На «бис» вызывали Симона Папаиорданиса, вприсядку отплясывавшего «Калинку». Гости с уважением слушали, как белорусские школьницы читают стихи на французском и испанском языках. После этой встречи в Клубе интернациональной дружбы стало больше адресов, по которым его члены будут направлять поздравления с праздниками, посылки с книгами, пластинками, фотовыставками. В ответ они будут получать письма из Бельгии, ФРГ, Австрии.

Из этих стран скоро придут, наверно, письма и в колхоз «17 сентября» Несвижского района, где гости побывали на экскурсии. Эту поездку вспоминали долго, о ней писали родителям и нам в газету. Трудно сказать, что больше всего поразило ребят в этом богатом хозяйстве. То ли первая встреча, когда к остановившемуся возле колхозного клуба

В Брестском парке.

автобусу подбежали дети с большими букетами цветов, то ли традиционное катание на лошадях, а может быть, сельская, в несколько этажей школа, где в просторных, залитых ярким солнцем классах сияли белозной парты. Наверное, все вместе. А еще было приятно горячее стремление хозяев доставить гостям как можно больше радости.

Встречи у ребят бывали и неожиданные, но люди, с которыми они сталкивались, охотно оказывали им услугу, а иногда становились друзьями.

Виктор Лось не знает даже имени женщины, перевязавшей ему ногу, когда, купаясь в озере, он ударился о камень. И она тоже не знала, кто этот мальчик, откуда он. Просто человек оказал помощь другому человеку, попавшему в беду.

Света Янковская, Катя Боброва и Ядвига Полковская в этот же день на Комсомольском озере познакомилась с Володей Куделиком. Володя — студент строительного техникума, будущий архитектор. Ребята быстро разговорились, обменялись адресами. А у Светы с Володей оказалось общее увлечение — борьба дзю-до. На следующий день, когда в лагере был прощальный костер, Володя приехал в Крыжовку,

привез девочкам значки, сувениры, пластинки. Все они обещали писать друг другу письма.

Выступая на закрытии второй смены и прощаясь с ребятами, заместитель председателя Белорусского товарищества писатель Леонид Прокша сказал:

— У вашего отряда очень хороший девиз. Не забывайте его никогда. Теперь вы знаете, что такое Советский Союз, и вас уже больше никто не обманет. Если бы не существовало дружбы народов, не был бы разгромлен фашизм во второй мировой войне и мы никогда не смогли бы встретиться с вами под этими чудесными душистыми соснами. Мир и дружба нужны всем людям.

Они нужны Свете и Коле Янковским и их бабушке, которую волнует будущее внуков. Мир и дружба нужны Игорю Фаару, чтоб осуществилась его мечта и он смог приехать заниматься в конно-спортивную школу под Минском. Мир и дружба нужны для того, чтобы встретились Гена Грефэ и Миша Бронник, Лорет Дзитяк и Борис Тошак, Миша Новак и Гидо Кукса. Мир и дружба нужны всем ребятам на земле.

Диана ЧЕРКАСОВА.
Фото В. АНДРОНОВА.

ГОВОРЯТ ГОСТИ...

После утомительной дороги наша группа приехала, наконец, в Брест, где мы пробыли три дня. В Крыжовке ребята нас встретили цветами. Теплоту, сердечность мы ощущали все время, пока находились в Белоруссии. Если бы у меня была возможность, я приезжала бы в пионерский лагерь каждый год.

Катя БОБРОВА.

В Бресте мы осмотрели музей обороны крепости и саму крепость. Все это мне кажется очень печальным и героическим. Во дворце пионеров в Бресте мы встретились с ребятами и обменялись с ними адресами и сувенирами. Много экскурсий было у нас в Минске. Ко мне в лагерь приезжали тетя и дядя. Я была очень рада этой встрече.

Светлана ЗЮМЧЕНКО.

11 июля у нас в лагере был большой праздник. В день открытия второй лагерной смены нам всем повязали красные галстуки. К белорусским ребятам в этот день приехали родители, а к нам — члены Белорусского товарищества и сотрудники редакции «Голас Радзімы».

Я никогда не забуду дней, проведенных в Советском Союзе, никогда не забуду ребят, с которыми вместе отдыхала.

София ЗАСИЧЕНКО.

Лорет Дзитяк в колхозе «17 сентября». Ребята на экскурсии в Хатыни.

КРЫЖОВКИ

В Советском Союзе я впервые, в пионерском лагере тоже. О нем я хочу рассказать. Встретили нас с цветами и песнями. На территории лагеря есть два павильона для настольного тенниса, волейбольная площадка, качели, горки. В клубе работают кружки, в которых дети могут выпиливать, выжигать по дереву, моделировать. Ребята здесь дисциплинированные, и даже малыши приучаются к самостоятельности. Однако если у кого-то возникнет затруднение, стоит обратиться к пионервожатому или воспитателю, и всё тут же уладится.

У нас было много интересных экскурсий. Одна из них — в Хатынь. Мне запомнилась скульптура Каминского с умирающим сыном на руках. На его лице я увидела ужас и ненависть к фашистским захватчикам.

Светлана ЯНКОВСКАЯ.

Наш пионерский лагерь расположен в сосновом лесу. Каждое утро мы занимались физзарядкой. У нас были экскурсии в Минск: в Белорусское товарищество по культурным связям с соотечественниками за рубежом, на кондитерскую фабрику «Коммунарка», где мы ели конфет столько, сколько хотели. В лагере нам тоже каждое воскресенье давали подарки — пакетики со сладостями.

Ядвига ПОЛКОВСКАЯ.

Как мне все понравилось в лагере! И сам лагерь, и игры, и воспитатели, и дети. У меня очень много друзей, с ними всегда было весело играть. Я так же, как и другие ребята, хочу, чтобы наша дружба не прекратилась, а продолжала крепнуть, чтобы мы встретились еще не раз.

Гидо КУКСА.

В лагере мы никогда не скучали. Вместе с белорусскими ребятами мы разучивали песни, танцы, играли в самые различные игры. В один из дней мы побывали в Хатыни. Фашисты во время войны сожгли эту деревню вместе с жителями. Эта экскурсия останется в моей памяти надолго.

Таня СОКОЛОВА.

Я счастлива, что отдыхала целый месяц с советскими пионерами, и мне не хотелось думать, что с ними нужно будет расстаться и уехать в Бельгию.

В лагере было очень весело. Часто проводились спортивные состязания, вот только жалко, что в футбол всегда играли лишь мальчишки.

Лорет ДЗИТЯК.

В Белоруссии мне очень понравилось. Я хорошо себя чувствовал в лагере. Мы играли в футбол, волейбол, баскетбол и разные другие игры. Взрослые и дети здесь симпатичные. За месяц мы просмотрели много кинофильмов. Это картины про войну, про жизнь ребят, смешные фильмы.

Игорь ФАВР.

У меня много друзей среди советских пионеров, несмотря на то, что я плохо знаю русский язык. Когда приеду домой, усердно займусь его изучением. Есть у нас теперь друзья и в белорусском колхозе «17 сентября», где нас встречали очень сердечно, всем преподнесли цветы, катали на лошадках, а после всех развлечений угостили вкусным обедом. Месяц, который я провела в пионерском лагере под Минском, запомнится мне навсегда.

Таня МЕЛЕНЧУК.

Эту поездку я ожидал с большим нетерпением и даже немного со страхом, потому что впервые в жизни отправился в такое далекое путешествие и впервые в жизни ехал на поезде. В нашей группе были ребята из разных городов ФРГ, Австрии, Швейцарии. Все мы с самого начала заключили дружеский союз и сохранили его до конца.

В лагере ребята очень вежливые, всегда готовы были прийти к нам на помощь.

Пионерский лагерь расположен в лесу, но здесь асфальтированные дорожки, всюду чистота и порядок, а главное — здесь очень чистый и здоровый воздух.

Эдвард ГАВРИЛЮК.

Меня выбрали звеньевым 3-го звена нашего отряда «Дружба». Я был ответственным за проведение утренней зарядки, всегда вовремя старался разбудить ребят, и выпел, который давался за примерное поведение, у нас был чаще, чем у других. Я занимался в кружке и выжиг на дереве картину из сказки. Я второй раз отдыхаю в Белоруссии. У меня много друзей, с которыми я буду переписываться.

Гена ГРЕФЭ.

Взрослые и дети в пионерском лагере относились ко мне очень хорошо. Нас кормили вкусными блюдами, давали, сколько хочешь, добавки.

В лагере нас учили быть вежливыми, культурными, дисциплинированными. Каждый день приносил что-то новое и интересное.

Нас очень торжественно встретили в колхозе «17 сентября». Показали хозяйство, клуб, школу.

Огромное впечатление произвел на меня Минск. Я теперь знаю, что в годы войны он был разрушен, а потом его трудолюбивые жители отстроили свой город, и он стал еще красивее прежнего.

Пусть всегда будет мир на земле и никогда не разрушаются войной города.

Симон ПАПАИОРДАНИС.

У меня однажды разболелся зуб. Сначала мне оказала помощь врач, которая работает в лагере, а потом меня отвезли в Минск. Доктор, очень спокойная, приветливая женщина, быстро вылечила меня. За это я ей очень благодарен.

Мы все любили нашего пионервожатого Игоря Ростиславовича. Он очень хороший человек, добрый и заботливый, всегда играл с нами и уделял много внимания.

Я расскажу всем друзьям-австрийцам о своем интересном отдыхе.

Миша НОВАК.

— П АЕХАЛІІ — сказа- ла Валя, гід Мінскага аддзялення «Інтурыста», і наш аўтобус, набіраючы хуткасць, пакаціўся па Паркавай магістралі, крыху прытармазіў на павароце і памічав па Ленінскім праспекце ў напрамку аэрапорта. Пасажыры аўтобуса сядзелі прыцішыя. Амерыканскія турысты, сябры «Русскога голоса», пакідалі беларускую сталіцу, у якой яны прабывалі сем дзён.

Побач са мной сядзіць Еўде-

фашыстаў. Але цяпер Купічы не пазнаць.

— Як жа жыўць цяпер ва- шы аднавяскоўцы?

— Скажу коротка: людзі жы- вуць добра, заможна. Не так, як часам пішучь аб гэтым у нашых газетах. Я вось узяў з сабой дачку Ніну, хай пагля- дзіць. Ёй гэта карысна.

Марыя Хінейка таксама ўпер- шынню ў Беларусь. Калі турысты аглядалі Выстаўку дасягненняў народнай гаспадаркі БССР, яна з захапленнем гаварыла:

— Гэта чудоўна! Вельмі

«Як аплочвацца праца?» «Ці ёсць у калгасе пенсіяне- ры?»

«Якія заробкі ў пастухоў?» Старшыня падрабязна адказ- вае: заробкі розныя, ад 112 да 200 рублёў. З 2 200 калгаснікаў 332 пенсіянеры. А пастухі за- раз самыя багатыя людзі на вёсцы.

Міхаіл Мядзельскі нарадзіўся ў гэтых мясцінах. Ён добра ве- дае, як жылі тутэйшыя сяляне да рэвалюцыі.

— Людзі былі непісьменныя, некультурныя, — гаворыць

Я ПРЫЕДУ НАЗАЎСЁДЫ

кія Карнялюк, наперадзе яе ўнучка Лена яшчэ далей — Рыгор Казушчак, Станіслаў Ва- сілеўскі, ззаду чуюцца голас Рыгора Пілюціка. Ён нешта тлу- мачыць сваёй дачцы Ніне.

Гэта тыя ж людзі, з якімі я ўпершыню сустрэўся трыдзень назад, але ў чымсьці яны ўжо не такія. Знаходжанне ў Бела- русі не прайшло для іх бяс- следна. Сустрэча з Радзімай узабагаціла іх духоўна. Нават знешне госці змяніліся: здаецца, сталі маладзейшымі, знікла тая насцярожанасць, што была ў пачатку, вочы свецяцца рад- сцю.

...Успамінаецца размова з Рыгорам Пілюцікам пасля та- го, як ён вярнуўся з роднай вёскі:

— Тры дні я быў у маіх Ку- пічах, — радасна расказваў Рыгор. — Сустрэўся, нарэшце, са сваімі роднымі і блізкімі, якіх не бачыў амаль 60 год. Ён цяжка ўздыхнуў і пра- цягваў:

— У час Вялікай Айчыннай вайны загінулі многія сябры майго дзяцінства. Загінуў і мой малодшы брат Мікіта. Сама вёска таксама пацярпела ад

добра, што вы маеце такую выстаўку, няхай усе ведаюць, якой стала Беларусь. З раска- заў маці мне найбольш запам- ніліся словы: хлеб, жыта, лён. Маці часта расказвала, як цяж- ка прыходзілася працаваць, каб з ільну атрымалася палатно. Таму мяне вельмі ўсхаляваў той аддзел выстаўкі, дзе былі прадстаўлены вырабы з ільну: сукенкі, абрусы, ручнікі. Гэтыя рэчы вельмі цэняцца зараз у Злучаных Штатах. Модніцы плаццэ вялікія грошы, каб мець ільняную сукенку, а ў Мінску мы бачылі ў магазінах такія ж, і цэны на іх вельмі нізкія.

Яшчэ ўчора турысты былі гасцямі працаўнікоў калгаса імя Арджанікідзе Слуцкага раёна. Гэта экскурсія вельмі цікавіла землякоў. Большасць жа з іх нарадзіліся і выраслі ў вёсках.

— Наш калгас аб'ядноўвае трынаццаць вёсак, — раска- заў старшыня праўлення Алякс- андр Шутнер. — Усіх зямель 5 300 гектараў.

Госці ўважліва слухаюць. Штосьці запісваюць. А потым пайшлі пытанні. Іх было шмат:

ён. — Вось памятаю такі выпа- дак. Настаўнік, які тут праца- ваў, пасадзіў аднойчы памідор- ы. Ніхто не ведаў тады, што гэта такое. Таму сяляне пагра- бавалі, каб ён выкінуў «гэтую невядому расліну». Потым я ўбачыў памідоры толькі ў Аме- рыцы. Вось якія цёмныя мы былі.

Цяпер жа сыны і ўнукі тых цёмных сялян на сваіх землях вырошчваюць розныя збожжа- выя культуры, гародніну і фрукты. Летась яны сабралі збожжа па 24,5 цэнтнера з гектара. Бульбы па 210 цэнт- нераў, ільну па 6—7 цэнтнераў з гектара.

— А хіба магчыма параўнаць жыццё вашых калгаснікаў з жыццём большасці амерыкан- скіх фермераў? — гаварыў Гары Генсоф. — Нізкія цэны на збожжа і высокія на прамыс- ловыя тавары — пастаянная праблема для амерыканскага фермера. Цяпер, напрыклад, трэба працаць чатыры альбо пяць бушалей збожжа, каб купіць тое, на што раней хапа- ла выручкі за адзін бушаль.

Пытанні, адказы, параўнан- ні... І так усюды, дзе б ні былі землякі: на заводзе, у калгасе, у батанічным садзе ці на вы- стаўцы.

Аўтобус спыніўся. Кароткі адпачынак у адной з залаў Мінскага аэрапорта, апошнія хвіліны на роднай зямлі.

— Сумна развітвацца з Бе- ларуссю, з роднымі і блізкімі, — гаварыў Уладзімір Зяневіч. У старога эмігранта дрыжыць голас. Побач стаяць яго браты Павел і Іосіф.

Уладзімір змаўкае, застаю- чыся сам-насам са сваімі дум- камі, а потым ціха дадае:

— Але я яшчэ прыеду... Прыеду назаўсёды.

Уладзімір МЯЛЕШКА.

НА ЗДЫМКУ: амерыканскія ту- рысты ў калгасе імя Арджанікі- дзе Слуцкага раёна.

РАСКАЖУ ПРАЎДУ

Сідней Ракаў прыехаў у Мінск у складзе турысцкай групы суайчынікаў, сяброў «Рус- ского голоса». Беларусь — зямля яго продкаў. І хаця сам ён нарадзіўся і пражыў доўгія гады ў Злучаных Штатах Аме- рыкі, яго, як і беларусаў, што выехалі адсюль у маладосці, цікавіла ўсё пра нашу рэспублі- ку: выгляд яе гарадоў і вё- сак, дабрабыт і культура яе людзей.

Але Сідней Ракава, рабіна і кантара яўрэйскай абшчыны з Пітсбурга, цікавіла яшчэ і друго- е: як жыўць у Савецкім Саюзе яго суродзічы? Ці праў- да, што тут дыскрымінацыя яў- рэяў? Таму на прыёме ў Бела- рускім таварыстве па культур- ных сувязях з суайчынікамі за рубяжом госць з Амерыкі папрасіў дапамагчы яму су- стрэцца з мінскімі яўрэямі.

— Хацеў бы, — заўважыў рабін, — мець гутарку з прад- стаўнікамі розных прафесій.

Праз некалькі дзён такая су- стрэча адбылася. На яе прый- шлі Герой Савецкага Саюза ін- жынер Мінскага аўтазавода Яў- сей Вайнруб, журналіст Ар- кадзій Гарэлік, дацэнт радыё- тэхнічнага інстытута Эліазор Ваксер, намеснік дэкана гіста- рычнага факультэта педагогіч- нага інстытута Якаў Маргулін. Гутарка зацягнулася на не- калькі гадзін. Пасля яе Сідней Ракаў дзякаваў адказнаму сак-

ратару Беларускага таварыства Пятру Фралову: «Я вельмі за- даволены ўсім, што пачуў... Скажыце, а ці ёсць у Мінску сіднагога? Ці магу я пабываць там?»

Атрымаўшы станочы адказ, рабін з Пітсбурга ў вольны ад экскурсій час адправіўся ў сід- нагогу. Тройчы наведваў ён дом, дзе адпраўляюць рэлігій- ныя абрады веруючыя яўрэі. Сідней Ракаў сустрэўся і меў гутарку са старшынёй выканаў- чага органа мінскай сіднагогі Я. Чарным.

У адзін са сваіх візітаў у сід- нагогу амерыканскі рабін пап- расіў дазволу ў Я. Чарнага па- маліцца разам з прыхаджанамі і выступіць перад імі з невя- лікай пропаведзю-прывітан- нем. У гэтай просьбе яму не было адмоўлена.

— Я прадстаўляю тут рэлі- гіюную абшчыну, якая аб'ядноў- вае больш за дзвесце яўрэй- скіх сем'яў, — пачаў сваю пра- мову Сідней Ракаў, — і ад усіх членаў абшчыны перадаю вам прывітанне. Ад іх, а такса- ма ад усіх сумленных яўрэяў ЗША. Маё глыбокае перакан- нанне, што людзям, дзе б яны ні жылі, веруючым і атзістам, патрэбен мір. Пра гэта я заўсё- ды гавару сваім прыхаджа- нам, за гэта малюся. На жаль, такіх рабінаў, як я, у Злучаных Штатах можна пералічыць па

пальцах. Мае перакананні па- дзяляюць нямногія. Большасць з'яўляюцца прыхільнікамі сід- нізму і слепа ідуць за сваім лідэрам Меірам Кахане. Я ад- крыта выказваю свае сімпатыі прагрэсіўным сілам Амерыкі, і за гэта сідністы пагражаюць мне.

Рабін Сідней Ракаў з абурэн- нем гаварыў аб нахабных дзе- яннях «Лігі абароны яўрэяў» супраць работнікаў савецкіх устаноў у ЗША, аб правакацы- ях на гастролях савецкіх арты- стаў у Амерыцы. Сваё выступ- ленне ў мінскай сіднагозе Ракаў закончыў так:

— Дазвольце мне нізка па- кланіцца савецкаму народу за тое, што ён ратаваў ад фашыз- му не толькі Еўропу, але і Аме- рыку. Я ўпэўнены, каб не пера- мога Савецкага Саюза над гіт- лераўскай Германіяй, не міна- ваць Злучаным Штатам нашэ- ца фашызму.

— Я многа чуў і многа бачыў за час маёй паездкі па вашай краіне. Але я не сутыкнуўся з праявімі дыскрымінацыі сав- ецкіх яўрэяў, аб чым так упарта сцвярджае прапаганда ў Злучаных Штатах Амерыкі. Яў- рэйскі народ жыве добра і кар- рыстаецца ўсімі правамі на- роўна з іншымі народамі Са- вецкага Саюза. Вось пра гэта я і буду гаварыць у Злучаных Штатах.

В. КРАСЛАЎСКІ.

В БРЕСТСКИХ ЛЕСАХ

Записки партизана

(Продолжение. Начало в №№ 13—30).

После допроса Светлов связал шпиону руки и ноги, приставил к нему часового, а сам прилеп отдохнуть в этом же помещении.

Как удалось вражине освободиться от пут — неизвестно: утром в избе нашли успевшие уже остыть трупы часового и Светлова, а гитлеровский агент бесследно исчез...

В гибели двух наших людей были виноваты и я, и командир отряда имени Котовского Лещев, в расположении которого произошла трагедия, и его комиссар Морозов: мы должны были проверить, что делает Светлов, но не проверили, а понадеялись на него.

В результате — непоправимая ошибка, провал. На невидимом фронте борьбы с врагом бывали не только победы. И это поражение мне не забыть никогда...

В ОЖИДАНИИ ПЕРЕМЕН

В январе обстановка на границах партизанской зоны накалилась как никогда. Бригада имени Сталина вела бои с противником под Брестом, отряды имени Щорса и имени Котовского — в Дзвинском и Кобринском районах. В тяжелом положении оказались отряды имени Жукова и имени Ворошилова в Холстуновских лесах: отрезанные от основных партизанских сил железнодорожной магистралью Брест — Ковель, они с трудом отбивались от превосходящих сил врага. Гитлеровцы часто устраивали там облавы, засады, а мы ничем не могли помочь товарищам, испытывавшим острый недостаток в боеприпасах. Даже связь с этими отрядами удавалось поддерживать нерегулярно — нередко она обрывалась на долгие, томительные дни.

Несколько стабилизировалось положение на Днепро-Бугском канале, где оборону держа-

145

ла одна из бригад Пинской области под командованием Михаила Герасимова. Предвидя возможные атаки противника, партизаны построили на южном берегу канала, от деревни Ляхович до тракта Иваново — Любешов, долговременные оборонительные сооружения. В районе Ляхович стоял отряд имени Шиша под командованием Н. М. Попова, входивший в бригаду М. Герасимова, и тоже прикрывал подступы к своим позициям дзотами, тремя рядами окопов полного профиля и в любой момент мог дать отпор врагу. Вся пятидесятикилометровая в длину линия партизанской обороны была построена с таким расчетом, чтобы подкрепления в случае необходимости могли быстро подоспеть к нужному участку.

Гитлеровцы только однажды попытались крупными силами форсировать канал и закрепиться на южном берегу. Это произошло еще осенью, до ледостава. Но, понеся большие потери, фашисты откатились назад и с тех пор лишь время от времени прощупывали партизанскую оборону. На всякий случай отряды имени Щорса и имени Котовского все время были в готовности помочь Попову: и штаб юга Брестчины, и наш аэродром находились недалеко, а они-то и являлись главной приманкой для гитлеровцев.

Возросшая активность противника объяснялась просто: Красная Армия, громя врага, освободила от захватчиков города Ровно, Сарны, Рафаловку, вела бои за Ковель, угрожая правому флангу гитлеровских войск, оборонявшихся на территории Белоруссии. Гитлеровское командование стремилось во что бы то ни стало удержаться на Брестском плацдарме, а возможность для этого у него была только одна: обезопасить немецкие войска от партизан, действовавших в их непосредственном тылу. По данным партизанской развед-

146

ки, фашисты готовили наступление на нашу зону из Бреста, Кобрина и Малориты, а на северный берег Днепро-Бугского канала подтянули 8-ю мадыарскую дивизию, которая опять начала беспокоить бригаду Михаила Герасимова. Правда, теперь, когда канал покрылся зимним льдом, мадыары предпочитали больше отсиживаться в своих укреплениях, чем лезть на верную смерть.

Сергей Иванович Сикорский сообщил, что «горячо» становится и у них, в Коречинских лесах, куда фашисты тоже перебросили мадыарские воинские части. Но уже безвозвратно прошло то время, когда опьяненные успехами гитлеровской грабьярмии сателлиты Германии покорно и безропотно шли на убой. Разгром отборных немецко-фашистских войск под Москвой, на Волге, на Курской дуге и в корсунь-шевченковском котле предвещал скорый конец войны. Союзники «фюрера» начинали трезветь, понимая, что вместе с немцами не избежать и им гибельного поражения.

Но, конечно, не все мадыары думали так; были среди них все еще преданные своим и немецким «фюрерам». Особенно досаждала отряду имени Щорса какая-то артиллерийская батарея, которая часто вела прицельную стрельбу по партизанским укреплениям на канале. Кто-то явно корректировал ее огонь. Но кто и откуда?

Оказалось, что командир батареи устроил наблюдательный и корректировочный пункт на колокольне церкви в деревне Кублик, откуда просматривался большой участок канала. Решив покончить с ним, щорсовцы установили свою знаменитую противотанковую пушку на прямую наводку в кустах и четыремя метками выстрелами снесли церковную макушку вместе с засевающим на ней офицером. Вражеская батарея сразу прекратила огонь.

Сергей Иванович Сикорский продолжал внима-

147

тельно следить за развитием событий в нашей зоне. Он не ограничивался радиосвязью, а пользовался каждым случаем, чтобы прислать нам письмо с указаниями, что надо делать. Писали также начальник штаба соединения Павел Пронягин и бывший комиссар отряда имени Калинина Федор Беляев. В одном из январских писем Сикорского, в частности, говорилось:

«То, что вы наметили на ближайший отрезок времени, я целиком поддерживаю. Что касается работы разведок бригад и отрядов, то сейчас ее надо поставить на должную высоту. Ведь фронт приближается, зачастую войсковая разведка будет приходиться к нам и требовать данных, поэтому этот вопрос не выпускать из виду, а живи им... Да, можешь меня поздравить с присвоением звания Героя Советского Союза — вчера получил поздравительную телеграмму ЦК КП(б)Б. Это еще больше заставит работать на благо нашей Родины».

Сикорский — Герой! Сообщение об этом обрадовало всех нас: мы по-настоящему любили и ценили своего партийного руководителя и старшего партизанского командира. А его предупреждение о том новом, что несет с собой приближение линии фронта, заставляло серьезно подумать о мерах помощи приближающимся войскам родной Красной Армии. Тем более, что и начальник штаба соединения Пронягин писал об этом:

«Вчера вечером узнали о взятии нашими войсками железнодорожного узла Сарны. Возможно, ваше соединение с Красной Армией произойдет скоро. Вместе с тем надо помочь Красной Армии освободить район, в котором мы расположены, как это имело место в ряде освобожденных от гитлеровцев районов. Если нам не будет прямых указаний на этот счет, то фронтоаая разведка, видимо, у вас скоро будет, и вы, таким образом, сможете вступить в контакт с частями Красной

148

Армии и решить, где и как взаимодействовать с ними при освобождении районов, занятых нашими отрядами и бригадами».

Радостно становилось от каждого из таких писем: назревают решающие перемены! Мы все чаще прикидывали: как ускорить встречу с частями Красной Армии? Не послать ли к ним наших разведчиков? После тщательного обсуждения решили послать.

Заместителю командира отряда имени Щорса Николаю Ваганову поручили отобрать из щорсовцев и котовцев шестьдесят самых смелых и боевых партизан в отдельный кавалерийский отряд.

Через два дня отряд был готов к выполнению задания. Строй из шестидесяти молодых, бравых кавалеристов выглядел как заправская казачья часть. Николай Ваганов проинструктировал особенно тщательно и подробно:

— Избегайте стычек с противником, поэтому ни в один населенный пункт не заходите. Выбирайте путь там, где безлюднее: о вашем рейде никто не должен знать. Доберетесь до района Сарны—Рафаловка, ищите цель где-нибудь на стыке немецких частей и сквозь нее — броском за линию фронта, в расположение советских войск. Там найдете командира дивизии или корпуса, а еще лучше — командующего армией или члена Военного совета. Вручите им этот пакет: в нем секретные документы, и, сами понимаете, они ни в коем случае не должны попасть в руки врага... На словах доложите обстановку в нашей зоне и во всей Брестской области.

— Боевую задачу перед отрядом сейчас ставить? — выслушав это напутствие, спросил Ваганов.

— Нет, не раньше, чем доберетесь до деревни Ветлы на реке Припять. Постарайтесь найти туда самый короткий путь, с хорошей дорогой; весьма вероятно, что скоро придется эвакуировать за

149

линию фронта наших раненых и женщин с детишками...

И снова потянулась трезожная партизанская жизнь. Каждый день вспыхивали схватки с фашистами, таяла без того небогатые боеприпасы. Все, что удалось накопить раньше и отбить у противника, подходило к концу. Наши радиogramмы в Белорусский штаб партизанского движения и в штаб фронта оставались без ответа. Постепенно угасала надежда и на самолеты: почему-то давно уже не было ни одного...

Но однажды замечательному летчику Маслюкову опять удалось прорваться сквозь вражеские зенитные заслоны и отлично посадить тяжело загруженную машину на крошечном партизанском «пятячке». Он не только доставил оружие, патроны, взрывчатку и мины, но привез и пассажиру, Прасковью Семеновну Сидорук, которую Центральный Комитет Коммунистической партии Белоруссии направляет в распоряжение С. И. Сикорского. А для меня лично прилет Прасковья Семеновна стал настоящим праздником: наконец-то — впервые с начала войны — я получил весточку от жены, с которой Сидорук случайно встретилась накануне своего отлета к партизанам. Живы, все живы и здоровы: и моя Надежда Филипповна, и дочурка Тамара, и сын Славик. Ждут своего батьку с победой!

Я ушел в сторону, чтобы никто не мог увидеть слез, и долго простоял там, снова и снова перечитывая наспех написанные строки короткого письма жены. Только тот, кому хоть раз в жизни выпадало пережить подобное, поймет эту минутную слабость...

А тем временем самолет успели разгрузить, уложили в кабину двадцать восемь тяжелораненых партизан — и в добрый путь! Но на разбеге машину вдруг завернуло влево, и она с трудом

150

остановилась, едва не врезавшись в лес: отказал левый мотор. Экипаж осмотрел его, еще раз хорошо прогрел и опять повел корабль на взлет. И снова мотор заглох, самолет зашатался, задел крылом за пень и с двухметровой высоты упал на землю...

К счастью, люди не пострадали; только бортрадист и штурман получили легкие ушибы. Но оба мотора сорвались с креплений, и самолет надолго вышел из строя.

Мы хорошенько замаскировали его там, где он стоял. И не напрасно: утром над Саарынью и над лесом в зимнем небе загудел фашистский «костыль». Охранявшие аэродром щорсовцы вместе с командиром отрядной разведки Пашей Гузновым быстро спрятались за каким-то сараем. И когда «костыль», снижаясь, повис над ними, партизаны таким дружным залпом ударили по нему, что фашист, ковыляя с крыла на крыло, пошел вниз и приземлился метрах в четырехстах от сарая на опушке леса.

Двое гитлеровских летчиков, отстреливаясь, выскочили из машины. Один сразу рухнул, сраженный разведчиками, второй бросился в лес. А разведчики, забрав из «костыля» все, что могло пригодиться, подожгли самолет, и он долго пылал ярким факелом, озаряя отблесками огня близкий лес и нависшее над ним хмурое зимнее небо.

Неудача, постигшая экипаж Маслюкова, озрачила нашу радость по поводу доставленных боеприпасов. Правда, все летчики остались живы, но когда-то теперь они смогут выбраться от нас? И чтобы как-то скрасить их неудачу, чтобы развеять понятную горечь друзей, партизаны стали наперебой приглашать летчиков в гости.

— Гляди, майор, как бы мы у вас создем не

151

прижились, — шутил командир экипажа. — Не пришлют за нами машину, и останемся тут на правах отдельного авиационного партизанского отряда...

Но самолет, и не только за экипажем Маслюкова, должен был прилететь. Об этом вскоре предупредил нас письмом С. И. Сикорский, об этом же радиовала и Москва.

Назревали перемены. Возможно, решающие. Но какие и когда?

ВОЗВРАЩЕНИЕ ВАГАНОВА

В конце января разведка отряда имени Котовского донесла, что гитлеровцы готовят удар в направлении районного центра Дзвин. На следующий день такие же сообщения поступили из бригады имени Сталина и из отряда имени Щорса. Мы не могли понять: для чего фашистам понадобился этот районный центр, где совсем недавно был разгромлен их гарнизон? Но стояло внимательно присмотреться к карте, и замысел гитлеровского командования раскрывался полностью.

К Дзвину ведут удобные коммуникации. Расположенный на окраине партизанской зоны, этот населенный пункт занимает важное стратегическое положение на юге Брестской области. Если немцам удастся занять его, они не только свяжут значительную часть наших сил, но и нависнут над обороной Днепро-Бугского канала и не дадут нам установить связь с наступающими частями Красной Армии. Таким образом в случае потери Дзвина наше и без того трудное положение усложнится еще больше.

(Продолжение следует).

152

З КАЙСТРЫ НАРОДНАЙ

Анатолію Астрэйку — 60 год

лаўляе яе хаду ў светлую будучыню.

**Жаўцеюць яблыкі ў садах,
Аж гнецца долу вецце.
Ідзе шматфарбны на палях
Маёй Радзімы квецень.**

Вялікую Айчынную вайну Анатоль Астрэйка сустрэў сталым паэтам і ўвесь свой талент прысвяціў свяшчэннай барацьбе з фашысцкай навалай. Ад пачатку вайны ён працуе адказным сакратаром сатырычнага плаката-газеты «Раздавім фашысцкую гадзіну», друкуе тут вершы, вершаваныя заклікі і подпісы пад малюнкамі. Улетку сорак другога года яго накіроўваюць у варожы тыл — на Віцебшчыну, у партызанскую брыгаду слаўтага бацькі Міна.

**Я за фронт, за сотні кіламетраў,
Абмінаючы акупны дрот,
Каб хаця дыхнуць тваім паветрам,
К партызанам рушыў у паход.**

Выканаўшы заданне, паэт вяртаецца ў Маскву, дзе тады знаходзілася рэдакцыя, але затрымліваецца тут нядоўга. У сорак трэцім годзе яго з групай таварышаў перакідаюць на самалёце цераз фронт да партызан Мінскай вобласці.

«Хадзіў я па Мінскай, Пінскай і Гомельскай абласцях з атрада ў атрад, — успамінае ён, — збіраў матэрыял аб народных месціўцах, пісаў вершы, якія тут жа чытаў на партызанскіх сходах на лясных палянах і ў вёсках. Абыходзіць нямецкія гарнізоны цераз глухія і непраходныя нетры, правальваючыся часамі аж па пояс у твань, праз бары і пушчы, па незлічонных дарогах і ледзь прыкметных сцяжынках блукаў я з аўтаматам і алоўкам на роднай зямлі...»

Тут, у варожым тыле, выдаецца зборнік напісаных Астрэйкам у баявых умовах вершаў «Слуцкі пояс». Друкавалася кніжка ў друкарні партызанскай газеты «Народны месцівец» на паперы, захопленай у гітлераўцаў, у якасці фарбы ўжывалася вакса з сажай.

Вершы ў зборніку прасякнуты глыбокай любоўю да роднай, часова занятой фашысцкімі акупантамі зямлі — «Беларуская мая старонка, шчасце маё, доля мая, боль», гарачай нянавісцю да ворага, упэўненасцю ў перамозе — «Не зламаць, не сгануць мой народ, бо рэспубліка ўся — партызанка».

Зборнік пайшоў нарасхват. Яго чыталі партызаны на лясных базах і ў паходах, падпольшчыкі ў гарадах, сельскія жыхары. Адзін былы сакратар падпольнага райкома партыі некалькі разоў, што бачыў і чуў, як у сельскай царкве поп чытаў прыхаджанам у час пропаведзі вершы са «Слуцкага пояса».

Пасля вайны Анатоль Астрэйка цалкам прысвяціў сябе літаратурнай працы. Яго кнігі выдаюцца ў Маскве ў перакладзе на рускую мову. Выходзяць у свет новыя зборнікі паэзіі ў Мінску, у тым ліку «Добры дзень», «Елка», «Зямля мая», «Песня дружбы», «Бацька мой Нёман». Многія вершы друкуюцца ў перыядычных выданнях і ў анталогіях беларускай паэзіі, у перакладах на мовы братніх народаў СССР.

Вялікую папулярнасць заваявала паэма «Прыгоды дзеда Міхеда». Паэт пачаў пісаць яе яшчэ ў партызанах. Юным чытачам палюбіўся вобраз старога партызана, кемлівага, дасціпнага, мудрага, што «жыццё сваё, як песню, праносіць праз гады».

А хто ў Беларусі не ведае песню «Ой, бацька мой Нёман!», «Шаўковыя травы», «Песня пра Заслонава», тэксты якіх належаць перу Анатолія Астрэйкі!

Ды і ўся яго паэзія песенная, па-народнаму меладычная, пабудаваная на вобразачных, большасць якіх узятая з невычэрпнай кайстры народнай мудрасці. У ёй не заўважыш штучнасці і фальшу, слоўнага штукарства, пагоні за модай.

У мінулым годзе выйшаў двухтомнік выбраных твораў Анатолія Астрэйкі. Гартаючы гэтыя томкі, уважліва бачыш, што творчая біяграфія паэта неадрыўная ад біяграфіі краіны.

**Таму і вандраваць па свеце
Яшчэ патрэбна доўга мне,
Шумець, цішэць,
нібыта вецер,
Паклоны аддаваць вясне.**

Я заўсёды рады, калі сустракаю, яго, трохі прыгорбленага гадамі, але нязменна жыццярадаснага, гатовага раскажаць што-небудзь вяселае, пакартаваць або пахваляцца новымі вершамі. І няхай гады бяруць сваё, кладуцца цяжарам на плечы, сніваю на скроні, зморшчынамі на твар — душа паэта старасці не знае.

Тарас ХАДКЕВІЧ,
пісьменнік.

ПЕРШЫМІ бібліятэкамі ў Беларусі былі кнігасховішчы пры царквах і манастырах. Вялікія кніжныя багаці захоўваліся ў бібліятэцы Сафійскага сабора ў Полацку. У 1579 годзе Полацк быў узяты Стэфанам Баторыем, і, як сведчыць польскі гісторык Р. Гейдэнштэйн, «не меншую каштоўнасць, чым уся здабыча, мела знойдзеная там бібліятэка». Былі тут, акрамя старажытных славянскіх рукапісаў, кнігі, перакладзеныя Кірылам і Мяфодзіем. Што сталася з бібліятэкай пазней, мы не ведаем.

Буйнейшая з манастырскіх бібліятэк Беларусі — бібліятэка Супрасльскага манастыра. Манастыр быў багаты — штогод ён меў каля 30 000 рублёў прыбытку. Частка грошай ішла на кнігі. Набываліся галоўным чынам рэдкія багаслоўскія і юрыдычныя кнігі на славянскай, лацінскай, польскай, французскай і нямец-

кай мовах. Бібліятэка Супрасльскага манастыра штогод папаўнялася. Яе росту значна спрыяла тое, што ў 1695 годзе ў Супраслі была заснавана друкарня.

У 1876 годзе кнігі супрасльскай бібліятэкі (1 109 экзemplараў на лацінскай, польскай і славянскай мовах, 191 рукапіс) былі перададзены ў Віленскую публічную бібліятэку.

Другая значная манастырская бібліятэка ў Беларусі — бібліятэка заснаваная ў XV стагоддзі Жыровіцкага манастыра. У 1895 годзе многія кнігі з гэтай бібліятэкі былі перавезены ў Вільню, у Троіцкі манастыр, а таксама ў Віленскую публічную бібліятэку. Частка кніг Жыровіцкага манастыра трапіла ў бібліятэку духоўнага вучылішча ў Жыровіцах.

Пасля таго, як было падаўлена паўстанне 1863 года, у Беларусі былі зачынены многія каталіцкія манастыры і ліквіда-

ПЕРШЫЯ БІБЛІЯТЭКІ БЕЛАРУСІ

кай мовах. Ужо на самым пачатку існавання манастыра было набыта альбо прывезена з іншых манастыроў больш за 100 рукапісных кніг. Праз 50 год у бібліятэцы налічваліся 203 кнігі.

У 1575 годзе ўдава Р. Хадкевіча падарыла Супрасльскаму манастыру выдадзеныя ў Забва (мястэчка пад Беластокам) маскоўскімі першадрукарамі Іванам Фёдаравым і Пятром Мсціслаўцам «Евангелле ўчыцельнае», «Псалтыр з Часаслоўцам», а таксама «Апостал», надрукаваны Іванам Фёдаравым у Львове. Як паведамляе «Реестр списания русских книг в скрбцу монастыря Супрасльскаго», у манастырской бібліятэцы былі выданы Ф. Скарыны, у прыватнасці, тры экзemplары выдадзенай ім у Празе «Кнігі Іова Вялікага». У бібліятэцы меўся 71 царкоўна-славянскі рукапіс. Сярод рукапісаў на беларускай мове быў «Зборнік» памерам у 408 старонак.

Значную цікавасць для ўсіх, хто вывучае гісторыю Беларусі, мае рукапіс «Пмятнік, альбо сінодзік Супрасльскай лаўры», дзе мы знаходзім пералік усіх знакамітых на той час літоўскіх і беларускіх княжацкіх родаў. У 1825 годзе стаў вядомы адкрыты прафесарам М. Баброўскім супрасльскі рукапіс XI стагоддзя — адзін з найстаражытных помнікаў славянскага пісьменства, вывучэннем якога займаўся такі славутыя вучоныя, як А. Востокаў, Ф. Міклошыч, І. Сразнеўскі. Гэты рукапіс — Чэцця-Мінея на сакавік. Напісаны ён на пергаменце і мае 253 аркушы вялікага фармату.

ваны польскія бібліятэкі. 26 з зачыненых манастыроў Гродзенскай і Мінскай губерняў мелі багатыя бібліятэкі. Але самае багатае кнігасховішча было ў Полацкім дамініканскім рымска-каталіцкім манастыры: 10 302 кнігі, і сярод іх 1 949 на польскай мове, 2 563 на французскай, 305 на рускай, 1 265 на нямецкай.

Бібліятэка манастыра ў Шчучыне налічвала 1 469 кніг, пераважна прыродазнаўчых, медыцынскіх, матэматычных. Былі тут творы Гамера, Гарацыя, Плутарха, Ціта Лівія і, што вельмі цікава, творы Вальтэра і Монтэск'е.

Шмат старадрукаваных кніг сабралі царквы ў Слуцку — Юр'еўская і Раждзественская. Назавём хаця б «Месячную мінею», надрукаваную ў Маскве ў цараванне Фёдара Аляксеевіча, «Чацверавангелле», выдадзенае П. Мсціслаўцам у 1575 годзе ў віленскай друкарні братоў Мамонічаў, і г. д.

Праабражэнская царква ў Тураве захоўвала старажытны помнік пісьменства ў Беларусі — рукапіснае «Евангелле» XVII стагоддзя. Тройчанскі манастыр у Слуцку меў «Евангелле» XVI стагоддзя і старадрукаванае «Евангелле» львоўскае (1684). У Слоніміскім бернардынскім манастыры былі такія рэдкія выданні, як «Біблія» 1599 года, «Статут Вялікага княства Літоўскага» і іншыя.

Царкоўныя і манастырскія бібліятэкі ў Беларусі зберагалі на працягу стагоддзяў багатыя рукапісныя і кніжныя фонды, у тым ліку і выдатныя помнікі пісьменства і культуры беларускага народа.

В. ЦЫБУЛЯ.

ЭКСПАНАТЫ МАСТАЦКАЙ ЛАТАРЭІ

Работа мастака унікальная, і набыць яе нялёгка. Аднак пейзажы В. Цвірко, К. Касмачова, С. Каткова, Л. Дударэнікі, А. Гугеля, крышталёвыя наборы мастакоў шклозавода «Нёман», цудоўныя сервізы майстроў Мінска-фарфаравага завода, што на працягу ліпеня экспанаваліся ў выставачнай зале Саюза мастакоў БССР, праз некаторы час стануць уласнасцю асобных грамадзян. Справа ў тым, што творы, аб якіх ідзе гаворка, будуць разыграны ва Усесаюзнай мастацкай латарэі, якая праводзіцца ў нашай краіне чацвёрты раз.

Мінчане мелі магчымасць знаёміцца з работамі беларускіх мастакоў, якія прымаюць удзел у латарэі. Творы сваіх нацыянальных майстроў убачылі жы-

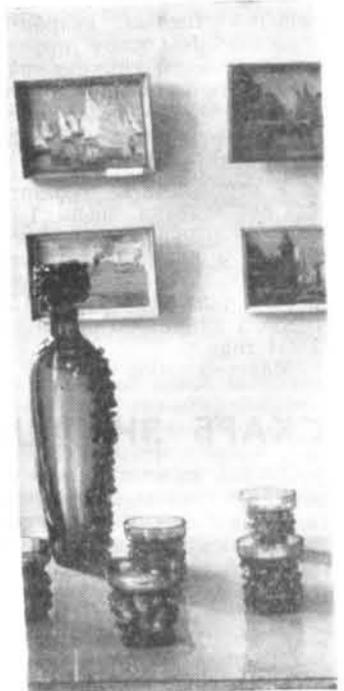
хары сталіц усіх саюзных рэспублік, дзе былі наладжаны падобныя выстаўкі.

У латарэі разыгрываюцца 417 000 выйгрышаў: аўтарскія творы жывапісу, графікі, скульптуры, дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, вырабы народных майстроў, эстампы, альбомы рэпрадукцый, наборы мэблі, а таксама экскурсійныя пуцёўкі ў буйнейшыя культурныя цэнтры СССР, у Балгарыю, Венгрыю, Польшчу.

Выпушчана 8 мільёнаў латарэйных білетаў на суму 4 мільёны рублёў. З іх 3 154 700 рублёў складаюць суму выйгрышаў. Суадносіны гэтых лічбаў сведчаць аб тым, што галоўная мэта латарэі — прапаганда мастацтва.

На выстаўцы IV Усесаюзнай мастацкай латарэі ў Мінску. Фота Ул. КІТАСА.

СЕМНАЦЦАЦЬ ІМГНЕННЯЎ ПЕРАМОГІ

Цэлы месяц працягвалася V Спартакіада народаў СССР. Яна стала сапраўдным святам дружбы народаў, сабраўшы пад свае сцягі тысячы спартсменаў з усіх рэспублік. У час спаборніцтваў нарадзілася нямала рэкордаў краіны і свету ў самых розных відах спорту. Трыумфальным было, напрыклад, выступленне цяжкаатлета Васіля Аляксеева з каманды РСФСР. Сем вышэйшых дзясяткаў свету і ашаламляльная сума ў мнагабор'і—640 кілаграмаў—такі вынік яго выступленняў.

А вось 24 і 25 ліпеня па праву можна назваць беларускімі днямі на Спартакіядзе народаў

СССР. 17 разоў узнімаліся ў гэтыя дні нашы спартсмены на п'едэстале гонару.

У Палацы спорту ў Лужніках у гэтыя дні выступалі гімнасты. Калі 16-гадовая гродзенская школьніца Вольга Корбут пачала свае камбінацыі на брусах, тысячы гледачоў, якія запоўнілі трыбуны Палаца спорту, затаілі дыханне. Калі Вольга закончыла выступленне, палац ускалыхнулі апладысменты і воклічы. Да дзяўчыны кінулі многія гледачы з кветкамі. І хаця ў гімнастыцы няма рэкордаў, Корбут яго ўстанавіла—ацэнку, пастаўленую ёй на гэтым снарадзе—9,75 бала, не ўдалося атрымаць ні адной удзельніцы спаборніцтваў, а іх было больш за сто.

Барацьба ж за абсалютнае першынство вялася паміж масквіччай Вольгай Карасёвай і віцэблянчай Тамарай Лазаковіч. Чэмпіёнкай спартакіяды і ўладальніцай вялікага залатога медалю стала беларуская гімнастка.

Прыемным сюрпрызам было выступленне мінчанкі Антаніны Кошаль. Яна ўпершыню ўдзельнічала ў такіх буйных спаборніцтвах і атрымала бронзавы медаль у мнагабор'і. Нашы

дзяўчаты занялі першае месца ў камандным заліку.

Добра выступіў і сярэбраны прызёр у гімнастычным мнагабор'і сярод мужчын Аляксандр Малееў. Два залатыя медалі—за вольныя практыкаванні і выступленне на брусах—і сярэбраны медаль за другое месца на кольцах атрымаў ён.

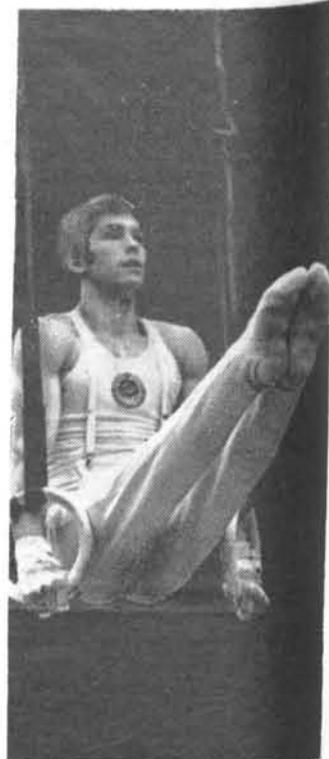
Вызначыліся і нашы веласіпедысты. У гонцы праследвання на 4 кіламетры з 50 удзельнікаў толькі 4 атрымалі права аспрэчваць медалі. З іх тры—беларускія спартсмены: Віталь Назарэнка, Дзмітрый Панькоў і Віктар Быкаў. Студэнт Беларускага політэхнічнага інстытута В. Назарэнка выйграў залаты медаль. Яго сябры па камандзе атрымалі сярэбраны і бронзавы.

Беларускія рапірысты занялі трэцяе агульнакаманднае месца. Шабліст Віктар Сідзяк у асабістым заліку стаў бронзавым прызёрам. Сярод пераможцаў спартакіяды і славуы Аляксандр Мядзведзь, барэц вольнага стылю.

Па выніках спаборніцтваў па ўсіх відах спорту зборная каманда Беларускай ССР заняла на V Спартакіядзе народаў СССР чацвёртае месца.

Антаніна КОШАЛЬ.

Аляксандр МАЛЕЕЎ.
Фота А. ГЛІНСКАГА.

ПАСПРАБУЙЦЕ — СМАЧНА

ГРУЗІНСКАЯ КУХНЯ

СУП АРТАЛА

Ялавічную галёнку прамяць, пасячы на кавалкі і пакласці ў каструлю з кіпячай вадой. Варыць на слабым агні. У час варкі ўкінуць карэнні пятрушкі, сельдэрэю, а таксама цыбулю. Калі мяса пачне аддзяляцца ад касцей, зняць суп з агню, выдаліць карэнні пятрушкі, сельдэрэю, дадаць дробна парэзаную зяленіва сельдэрэю. Асобна падаць да супу тоўчаны часнок.

На 1 кг галёнкі—1 цыбуліна, па два карэнні сельдэрэю і пятрушкі, часнок і соль па смаку.

БАЗАРТМА З БАРАНЫНЫ

Тлустую бараніну нарэзаць невялікімі кавалкамі, заліць халоднай вадой і паставіць на слабы агонь. Пену здымаць шумоўкай. Праз паўтары-дзе гадзіны мяса выняць з булёну. Цыбулю пакрышыць, пакласці ў асобную каструлю і тушыць у тлущчы, знятым з булёну, да

таго часу, пакуль яна не стане чырванаватага колеру. Затым пакласці сюды мяса і некаторы час тушыць яго разам з цыбуляй. Уліць праэджаны булён, дадаць соль перац, зяленіва кіндзы і даць закіпець. Базартму можна гатаваць таксама з мяса курыцы, індэчкі, гуся. Акрамя зяленіва кіндзы, ужываюць пятрушку, кроп, мяту, шафран, эстрагон, стручковы перац.

На 500 г бараніны—200 г цыбулі, 4—5 галінак кіндзы, перац і соль па смаку.

ЧАХАХЫЛІ З ЯЛАВІЧЫНЫ

Тлустую ялавічыну нарэзаць кавалкамі і падсмажыць, пасыпаўшы пшанічнай мукой. Затым дадаць дробна парэзаную цыбулю і смажыць яшчэ 10 мінут. Пасля гэтага 10—15 мінут мяса трэба тушыць са свежымі памідорамі (ачышчанымі і парэзанымі на кавалачкі) або таматам, тоўчаным часнаком

і стручковым перцам. У канцы варкі ўкінуць зяленіва кіндзы, пятрушкі, базілік, чабору і даць закіпець. Перад падачай на стол пасыпаць зяленівам пятрушкі.

На 500 г ялавічыны—3 цыбуліны, сталовая лыжка мукі, 500 г памідораў, часнок, перац, зяленіва па смаку.

ЧАНАХІ

Тлустую бараніну падзяліць на порцыі, пасыпаць соллю. Абабраную бульбу нарэзаць вялікімі кавалкамі, цыбулю—кружочкамі. Баклажаны надрэзаць і пакласці ў іх курдычны тлушч з соллю і молатым чорным перцам. Можна дадаць рознага зяленіва. У гліняны гаршчок скласці прыгатаванае мяса, потым бульбу, баклажаны, цыбулю і цэлыя памідоры, пасыпаць зяленівам пятрушкі, укінуць крыху стручковага перцу і солі. Заліць усё гэта сокам з памідораў, паставіць у духоўку і тушыць да гатоўнасці. На стол падаваць у гэтым жа посудзе.

На 500 г бараніны—500 г бульбы, 5—6 баклажанаў, 30 г курдычнага тлушчу,

4—5 цыбулін, шклянка соку з памідораў, 500 г памідораў, перац, зяленіва, соль па смаку.

ЧУРЧХЕЛА

Яе гатуюць з грэцкіх арэхаў, фундуку, міндалю, або сушаных фруктаў. Арэхі наліваюць на нітку даўжынёй 18—24 см з пяці для падвешвання на адным баку. Звязку апускаюць 2—3 разы ў спецыяльную масу—татара—пасля чаго вывешваюць для прасушкі на сонцы. (Не варта перасушваць. Чурчхелу трэба знімаць, калі яна яшчэ мяккая). Захоўваць яе трэба ў сухім, прахладным месцы, загорнутую ў чыстую тканіну. Чурчхела паспявае на працягу 2—3 месяцаў, пакрываючыся тонкай цукровай пудрай. Прыгатаванне татара: з вінаграду выціснуць сок і варыць яго 2—3 гадзіны, здымаючы пену, затым даць астыць і ў цёплы сок усыпаць, памешваючы, прасяяную пшанічную муку. Рэкамендуецца дадаць цукар. Атрыманую аднародную, без камякоў, масу зноў паставіць на агонь і варыць да таго часу, пакуль не застанецца тры чвэрці першапачаткова аб'ёму.

На 10 літраў вінаграднага соку—1 кг прасяянай пшанічнай мукі, 500 г цукру, 1 кг ачышчаных арэхаў.

БРЭСЦКІ СІМФАНІЧНЫ

Адным з папулярных сярод брэсцкіх мастацкіх калектываў з'яўляецца сімфанічны аркестр. Аснову яго складаюць педагогі і студэнты музычнага вучылішча Брэста і музыканты-аматары розных устаноў і прадпрыемстваў. У рэпертуары Брэсцкага сімфанічнага аркестра творы Бетховена і Чайкоўскага, Рымскага-Корсакава і Грыга, беларускіх кампазітараў.

Выступае аркестр разам з хорам. Гучаць у яго выкананні і сцэны з опер. У апошнія гады калектывам кіруе педагог Брэсцкага музычнага вучылішча аспірант-завочнік Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі Аляксандр Мартыненка. Пасляхова выступіў аркестр у дні святкавання 200-годдзя 3 дня нараджэння Людвіга ван Бетховена.

В. БАРХАТАВА.

ГУМАР

— Калі шэф не возьме назад словы, сказаныя ім учора, я не буду больш тут працаваць.
— Што ж ён сказаў?
— Ён сказаў: «Шукайце іншае месца!».

*
У Амерыцы на прызыўным пункце. Блазарукі студэнт не можа разгледзець ніводнай літары на тэбліцы. Ваенны ўрач заключае:
— Прыгодны для бліжняга бою.

*
Чалавек блыжыць за айтобусам, поймаў пасажыраў. Айтобус коціцца з нарастаючай хуткасцю.

— Гэй, сябар! — смеючыся, крычыць адзін з пасажыраў. — Найрад ці ўдасца табе нас дагнаць.

— І тым не менш я павінен дагнаць, — адказвае задыханы чалавек. — Я шафёр гэтага айтобуса!..

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-03-15, 33-15-15, 39-87-92.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Зак. № 903.

ЧАТЫРЫ СТАГОДДЗІ ЛІТОЎСКАЙ КНІГІ

Эмблемай бібліяграфіі служыць залаты ключ, прызначэнне якога—адчыняць перад чытачом дзверы ў незлічоныя кніжныя скарбніцы. Своеасаблівы ключ прапанавала чытачам кніжная палата Літоўскай ССР, пачаўшы выданне фундаментальнай бібліяграфічнай працы «Кнігі на літоўскай мове».

У першым томе бібліяграфіі зафіксавана звыш 1300 кніг на літоўскай мове, пачынаючы з першай («Простыя словы катэхізіса» М. Мажвідаса), якая выйшла ў 1547 годзе, і канчаючы выданнямі 1861 года.

Максімальную паўнату ін-

фармацыі забяспечылі стараннае абследаванне ўсіх кнігасховішчаў рэспублікі, карпатлівыя пошукі ў бібліятэках іншых гарадоў СССР, інтэнсіўная перапіска з зарубежнымі бібліятэкамі.

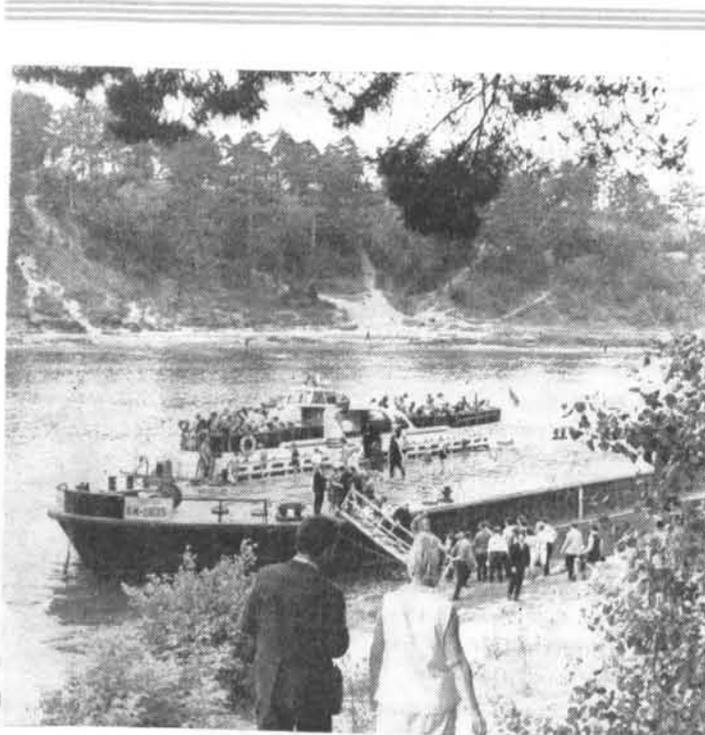
Выданне, якое налічвае звыш 700 старонак, уяўляе сабой першае звязна ў серыі даведнікаў, што падрыхтоўваюцца агульнымі сіламі многіх устаноў рэспублікі. У сукупнасці яны складуць велізарную рэтраспектыўную нацыянальную бібліяграфію Літвы, якая ахоплівае друк рэспублікі і літаратуру аб Літве за чатыры стагоддзі.

СКАРБ ЗНАЙШОЎ ШКОЛЬНІК

Вучань восьмага класа Раківіцкай школы Смаргонскага раёна Саша Шахновіч атрымаў пісьмо з Інстытута гісторыі Акадэміі навук Беларусі. Вучоныя выказалі яму ўдзячнасць за найрадавейшую знаходку.

223 манеты, выяўленыя

Сашам паблізу роднай вёскі, аказаліся старажытнымі арабскімі дырхэмамі, якія чаканілі ў сярэдзіне X стагоддзя ў Самаркандзе і іншых гарадах Сярэдняй Азіі. На месцы, дзе знойдзены старажытныя манеты, сёлета вучоныя зробіць раскопкі.

Катанне на катэрах па Нёмане — любімы від адпачынку жыхароў Гродна.

Фота А. ПЕРАХОДА.